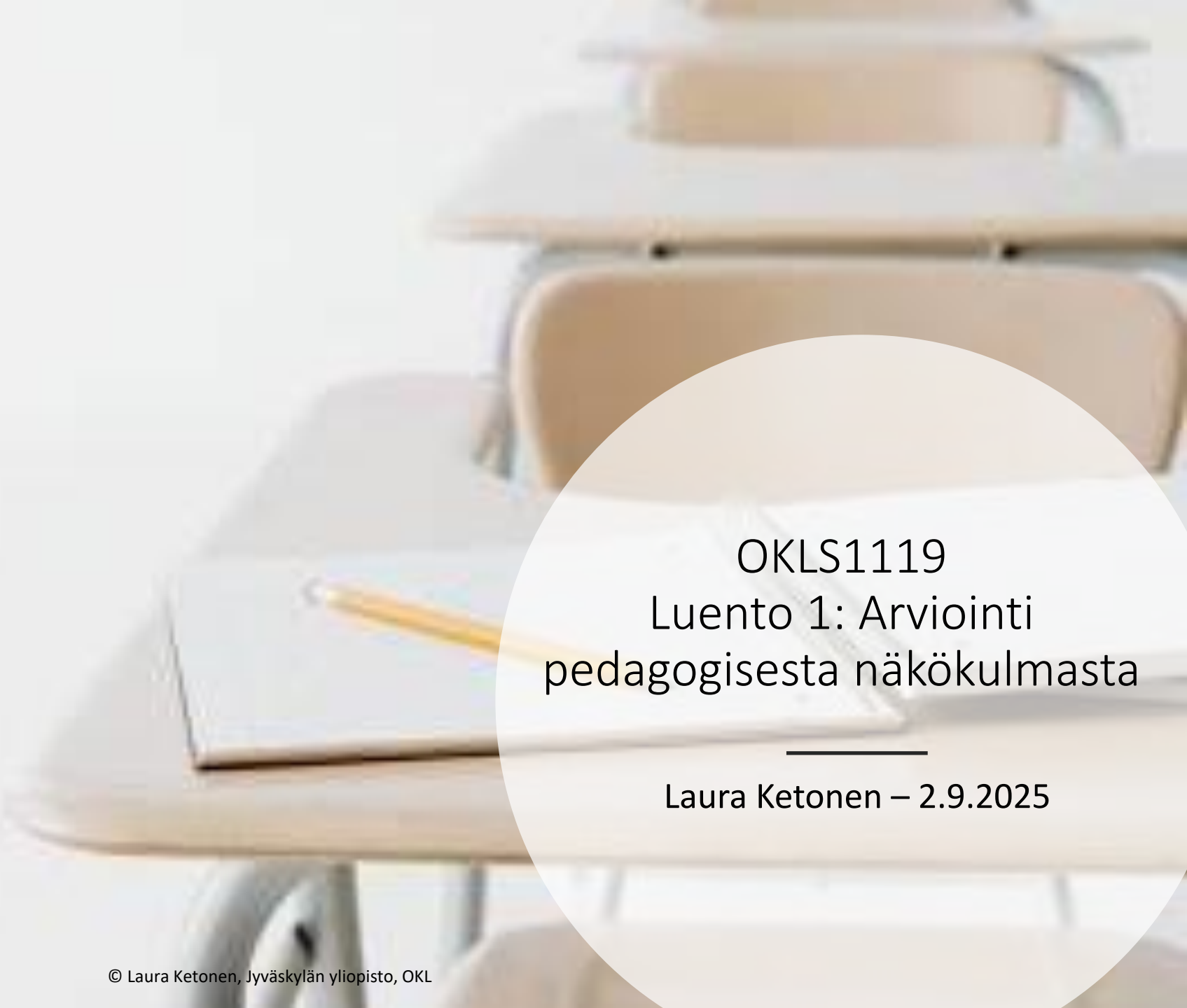

OKLS1119
Luento 1: Arviointi pedagogisesta näkökulmasta

Laura Ketonen – 2.9.2025

© Laura Ketonen, Jyväskylän yliopisto, OKL

Prologi

BRYSSELIN KAUPUNKI
Opetusasiainosasto

Joulukuun 15. pnä 1920.

Arvoisa Herra!

Tämän mukana lähetämme Teille lukukausiselostuksen Annista.

Kunnioittavasti
Koulun johtaja.

Ruumillinen kunto: *Mielestäni hyvä.*
Voimistelussa: *Varsin kömpelö. Hänellä on paljon vaikeuksia suorittaessaan hänelle määrättyjä liikeharjoituksia.*
Leikissä: *Epäröivä ja pelokas.*

Henkinen tila: *Anni on älyllisesti varsin kehittynyt lapsi. On ikävää, että hänellä liikunnassa on vaikeita estoja. Annilla on erinomainen ymmärrys, hyvä havaintokyky, mutta liikaa kehittynyt kuvittelu. Hän on jo jossakin määrin persoonallisuus, on oma itsensä ja tietää aina tarkoin, mitä tahtoo saavuttaa.*

Havaintokyky: *Varsin hyvät tulokset. Hänen havainnoissaan on aina persoonallinen sävy ja hän esittää ne oivallisella kielellä sekä kiintoisalla tavalla. Hän on aina eloisasti innostunut kaikkeen, mitä luokassa tapahtuu.*

Mittaus: *Varsin hyvät tulokset.*
Konemainen laskutaito: *Hyvin hyvä.*
Laskutehtävät: *Hyvin hyvät tulokset.*

Simola (1999)

© Laura Ketonen, Jyväskylän yliopisto, OKL

BRYSSELIN KAUPUNKI Joulukuun 15. pnä 1920.
Opetusasiainosasto

Arvoisa Herra!

Tämän mukana lähetämme Teille lukukausiselostuksen Annista.

Kunnioittavasti
Koulun johtaja.

R u u m i i l l i n e n k u n t o: *Mielestäni hyvä.*
Voimistelussa: *Varsin kömpelö. Hänellä on paljon vaikeuksia suorittaessaan hänelle määrättyjä liikeharjoituksia.*
Leikkiessä: *Epäröivä ja pelokas.*

H e n k i n e n t i l a: *Anni on älyllisesti varsin kehittynyt lapsi. On ikävää, että hänellä liikunnassa on vaikeita estoja. Annilla on erinomainen ymmärrys, hyvä havaintokyky, mutta liikaa kehittynyt kuvittelu. Hän on jo jossakin määrin persoonallisuus, on oma itsensä ja tietää aina tarkoin, mitä tahtoo saavuttaa.*

H a v a i n t o k y k y: *Varsin hyvät tulokset. Hänen havainnoissaan on aina persoonallinen sävy ja hän esittää ne oivallisella kielellä sekä kiintoisalla tavalla. Hän on aina eloisasti innostunut kaikkeen, mitä luokassa tapahtuu.*

M i t t a u s: *Varsin hyvät tulokset.*
Konemainen laskutaito: *Hyvin hyvä.*
Laskutehtävät: *Hyvin hyvät tulokset.* *(Simola 1999)*

© Laura Ketonen, Jyväskylän yliopisto, OKL

Arviointi on vaikea laji

Opettajan arviointiosaaminen (Xu & Brown, 2016)

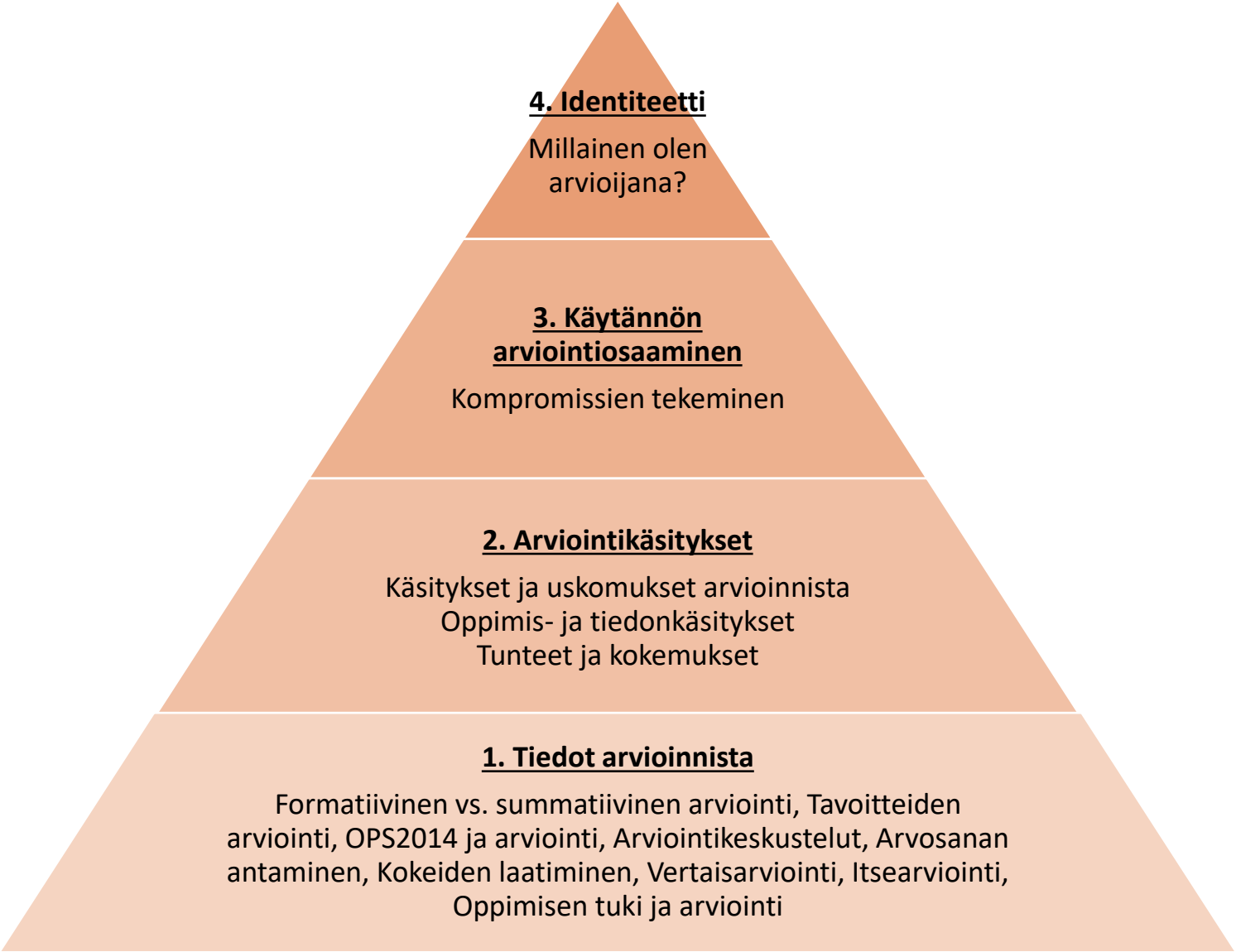

© Laura Ketonen, Jyväskylän yliopisto, OKL

Opettajien arviointikäsitykset (Remesal, 2009)

	Pedagoginen käsitys	Yhteiskunnallinen käsitys
1. Oppiminen	Arvioinneista saa tietoa, joka ohjaa oppilaan oppimista. Arviointi (itse/vertais) on itsessään opettavaista.	Tieto arvioinnista ja arvosanoista motivoi oppilasta yrittämään enemmän.
2. Opettaminen	Arviointitiedon avulla opettaja voi muokata opetusta oppilaiden tarpeisiin.	Arviointi ei vaikuta opettamiseen, tai korkeintaan negatiivisesti, esim. vie aikaa.
3. Osaamisen tunnustaminen	Oppilaita ei pidä vertailla toisiinsa. Osaamisen kehitys pitää ottaa huomioon arvioinnissa (ei vain osaamistaso).	Arviointi kannattaa esittää pisteinä ja numeroina, jotta se on selkeää.
4. Tilivelvollisuus ja tiedottaminen	Opettajan kannattaa keskustella arvioinnin perusteista ja tuloksista oppilaiden ja huoltajien kanssa.	Opettajan kannattaa päättää ja tiedottaa arvioinnista yksipuolisesti.

© Laura Ketonen, Jyväskylän yliopisto, OKL

Opettajan arviointiosaaminen (Xu & Brown, 2016)

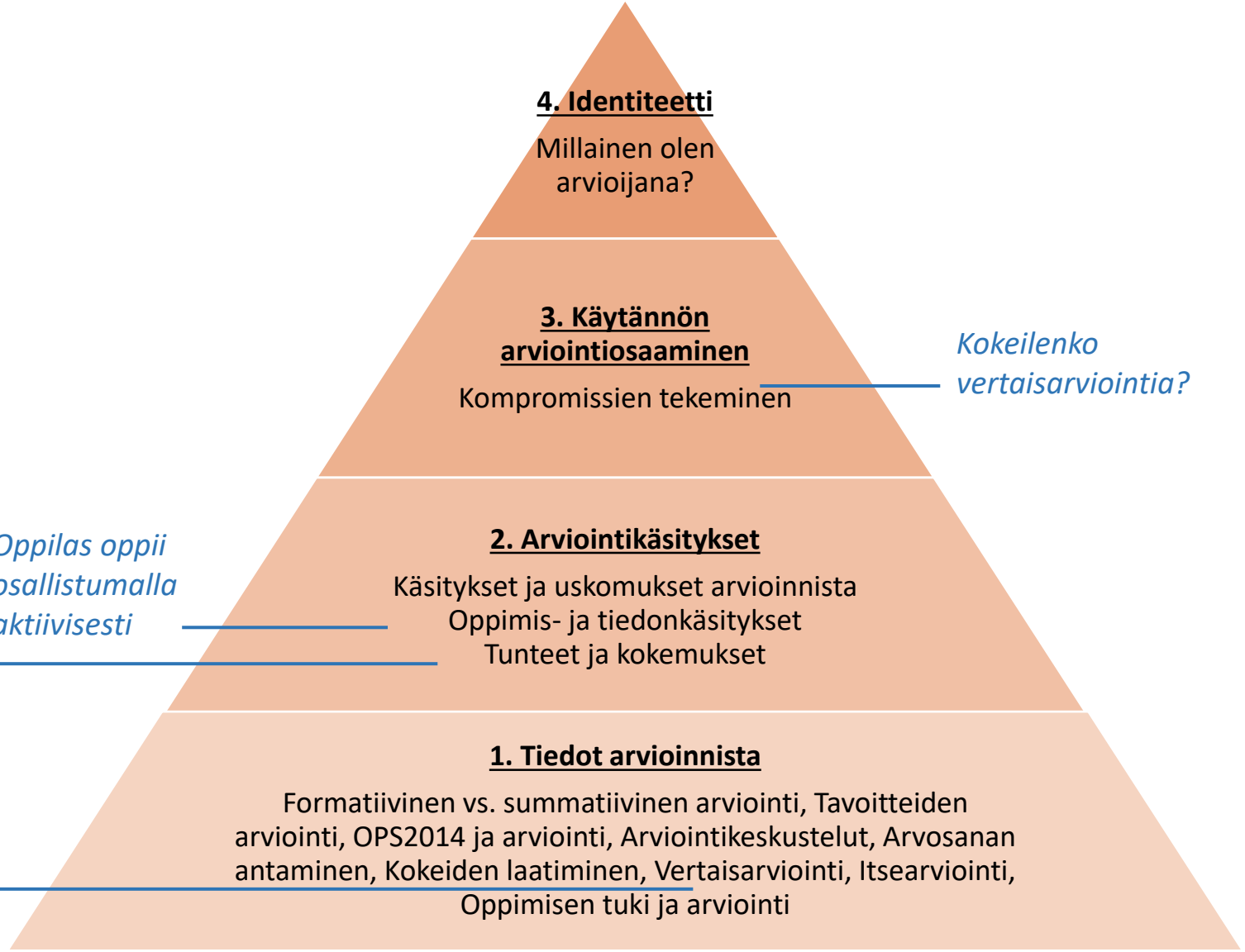

Kokeilenko vertaisarviointia?

Oppilas oppii osallistumalla aktiivisesti

Turhauttaa kun oppilaat eivät lue kirjoittamaani palautetta

Kouluttaja: ”Vertaisarviointi opettaa hyödyntämään palautetta”

© Laura Ketonen, Jyväskylän yliopisto, OKL

Opettajan arviointiosaaminen (Xu & Brown, 2016)

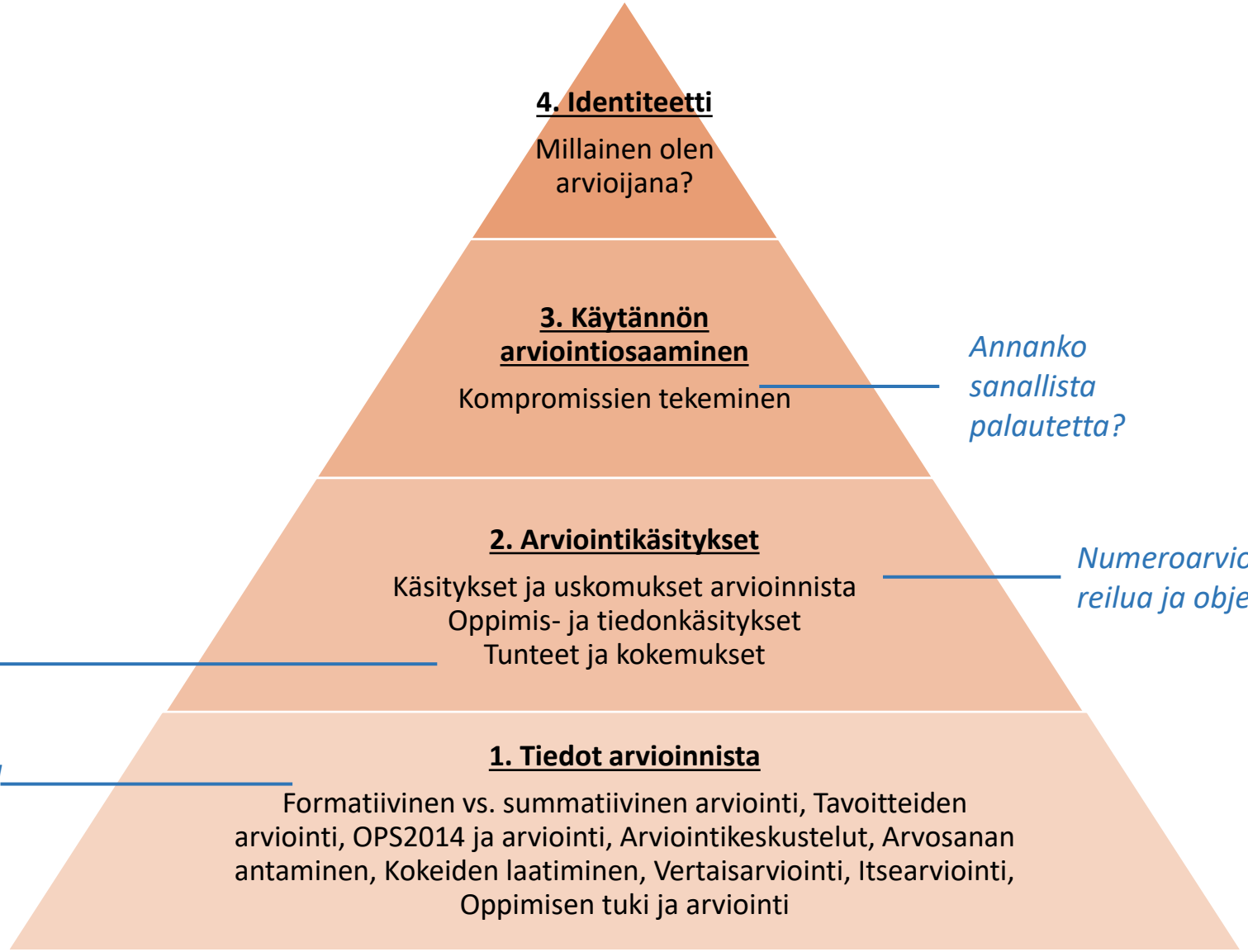

Annanko sanallista palautetta?

Numeroarviointi on reilua ja objektiivista

Sanalliset todistukset olivat tylsiä ja epäreiluja

Kouluttaja: ”Ohjaava ja kuvaileva palaute auttaa oppimaan”

Opintojaksolla huomioidaan kaikki arviointiosaamisen kerrokset

© Laura Ketonen, Jyväskylän yliopisto, OKL

Kurssista

- Kannattaa kyseenalaistaa.
- ”Tyhmät kysymykset” ja vastakkaiset mielipiteet ovat hyödyllisiä.
- Ei riitä, että teihin kaadetaan arviointitietoa ja -vinkkejä, vaan sitä aihetta pureskella suhteessa omiin kokemuksiin ja käsityksiin ja pohtia käytännön tasolla.
- Omat käsitykseni arvioinnista ovat muuttuneet paljonkin, mutta se on ollut pitkä prosessi.

© Laura Ketonen, Jyväskylän yliopisto, OKL

Miksi arvioidaan?

- Miksi meillä on arviointikurssi?
- Miksi kouluissa on arviointia?
- Miksei vain opiskella?

Kaksi syytä:

- Pedagoginen (oppimisen ohjaaminen ja tukeminen)
- Yhteiskunnallinen (koulutusvalinnat, osaamisen varmistaminen, koulutuksen laatu)

© Laura Ketonen, Jyväskylän yliopisto, OKL

Yhteiskunnallinen ja pedagoginen tarkoituksen välillä on jännitteitä (Ketonen & Nieminen, 2024)

	Pedagoginen käsitys		Yhteiskunnallinen käsitys
1. Oppiminen	Oppiminen on tärkeää.	1	Osaamisen mittaaminen on tärkeää.
2. Opettaminen	Opettajan autonomia on hyödyllistä. Monipuoliset tavoitteet ovat hyvät.	2 3	Tarkat arviointiohjeet ovat hyödylliset.
3. Osaamisen tunnustaminen			Monipuolisia tavoitteita on vaikea arvioida tarkasti.
4. Tilivelvollisuus	Läpinäkyvä arviointi on reilua ja rakentavaa.	4	Arviointi on opettajan tehtävä (ei huoltajan).

© Laura Ketonen, Jyväskylän yliopisto, OKL

Kaksi peruskäsitettä

”Arviointi” sisältää summatiivisen ja formatiivisen arvioinnin

Summatiivinen arviointi eli osaamisen arviointi
kuvaa, missä määrin oppilas on saavuttanut oppimisen tavoitteet jonkin opintojakson loppuun mennessä.

Formatiivinen arviointi eli oppimisen arviointi
ohjaa opettajan opettamista ja oppilaan oppimista. Sen tavoitteena on parempi oppiminen.

© Laura Ketonen, Jyväskylän yliopisto, OKL

Ideaalisti formatiivinen ja summatiivinen arviointi tukevat toisiaan

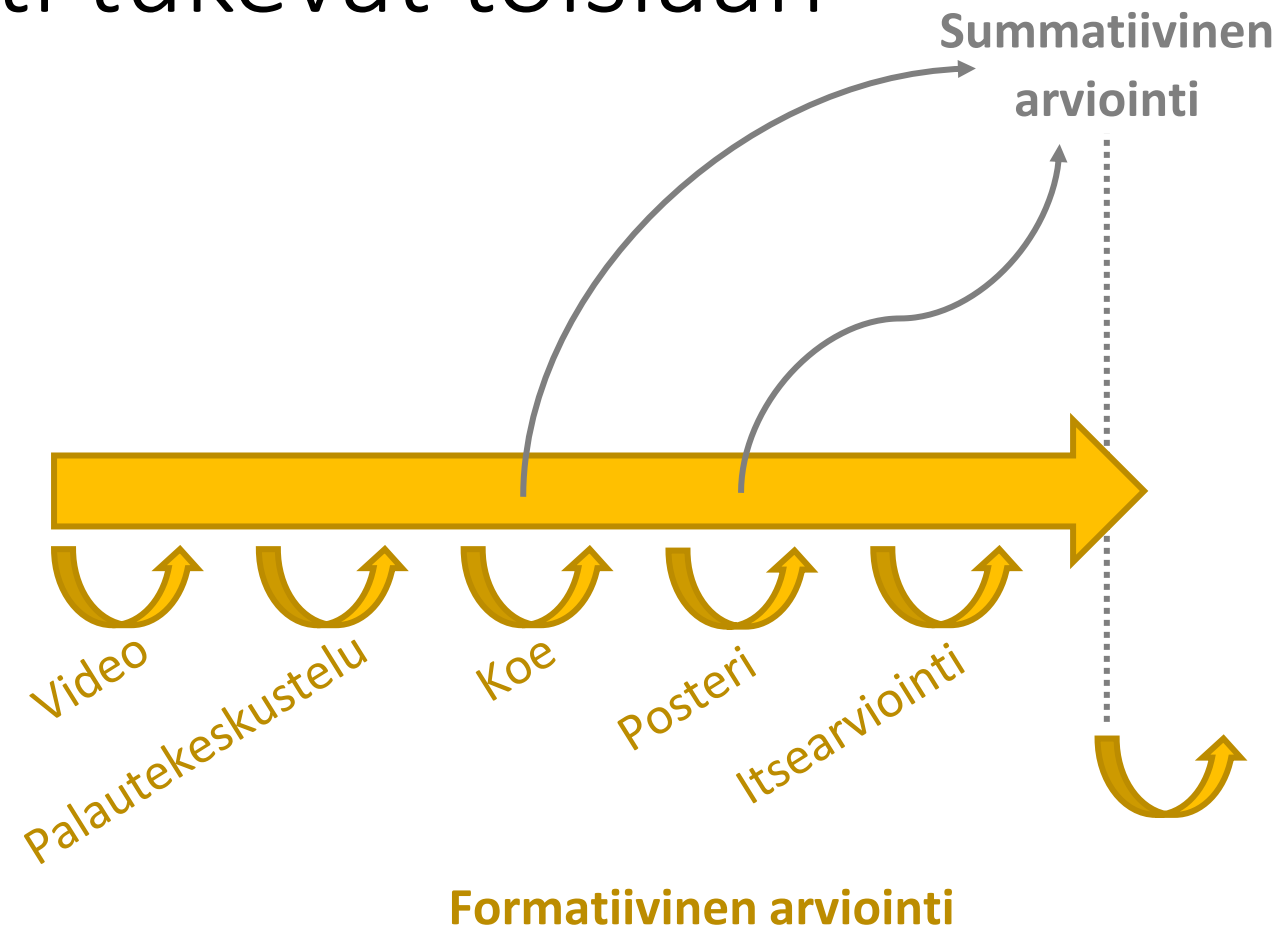

© Laura Ketonen, Jyväskylän yliopisto, OKL

Does grading affect educational attainment? A longitudinal study

Alli Klapp*

Department of Education and Special Education, University of Gothenburg, Gothenburg, Sweden

(*Received 16 June 2014; accepted 12 November 2014*)

The purpose of the study was to investigate how grading in primary school affected students' achievement measured by grades in 7th, 8th and 9th Grade and educational attainment in upper secondary school (12th Grade), and how the effect varied as a function of students' cognitive ability, gender and socio-economic status. The data derived from the Evaluation Through Follow-Up (ETF) longitudinal project containing information on students who received grades in Grade 6 and students who did not. The subjects were 8558 students born in 1967. A quasi-experimental design was applied where multiple growth and logistic models were fitted to data. The result showed a main significant negative effect of grading on subsequent achievement (Grade 7–9) and there were important differential effects: graded low-ability students received lower subsequent grades through Grades 7–9 and had lower odds to finish upper secondary education, compared to ungraded low-ability students. The gender difference seems to increase over time: graded girls achieve higher grades throughout Grades 7–9 and had higher odds to finish upper secondary education, compared to ungraded girls and graded and ungraded boys.

Kuva: Jyväskylän yliopiston kuva-arkisto

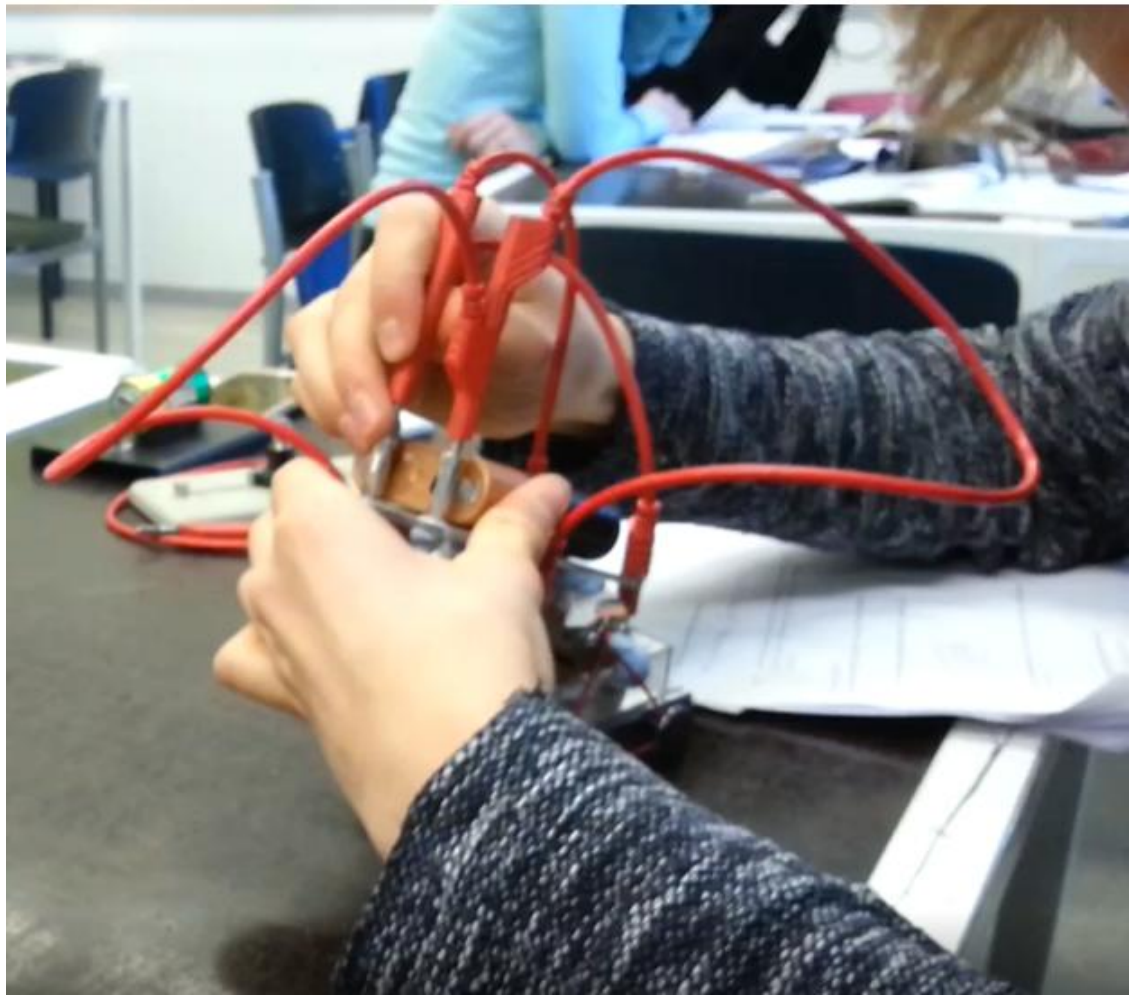

FYSIIKAN KOE **nimi** _____

9. luokka, 1. koe **pisteet** ____ /47

1. Täydennä taulukko.

Suure	Tunnus	Yksikkö
Resistanssi		
		1 V
Sähkövirta		

/ 3

2. Merkitse kuvan perusteella magneetteihin navat (N) ja (S).

a)

b)

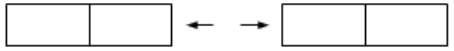

/ 2

3. **a)** Mitä tarkoittaa johde? Mainitse kaksi ainetta, jotka ovat hyviä johteita.

b) Mitä tarkoittaa eriste? Mainitse kaksi ainetta, jotka ovat hyviä eristeitä.

KASVATUS&AIKA
VERTAISARVIOITU
KOLLEGIALT GRANSKAD
PEER-REVIEWED
www.tsv.fi/tunnus

ARTIKKELI
https://doi.org/10.33350/ka.91153

oppimista. Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin, kuinka alakoulun historian oppikirjasarjojen opettajan oppaat antavat välineitä arvioida oppilaille opetussuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Kolmen kustantajan oppaat ja digiopetusaineistot analysoitiin sisällönanalyysin keinoin. Ilmeni, ettei opetussuunnitelma ole ohjannut kovinkaan vahvasti kirjasarjojen arviointimateriaaleja. Opetussuunnitelma ja sen tavoitteet mainittiin vain yhdessä kirjasarjassa. Keskeisimmäksi arviointisisällöksi osoittautuivat valmiit kokeet, joista paljastui iso joukko tehtäviä, jotka eivät mitanneet minkään tavoitteen mukaista osaamista. Tutkimus osoittaa, ettei opetussuunnitelman edellyttämä taitopohjainen historian opetus vielä näy selkeästi materiaaleissa.

Sitä saa, mitä arvioi.

© Laura Ketonen, Jyväskylän yliopisto, OKL

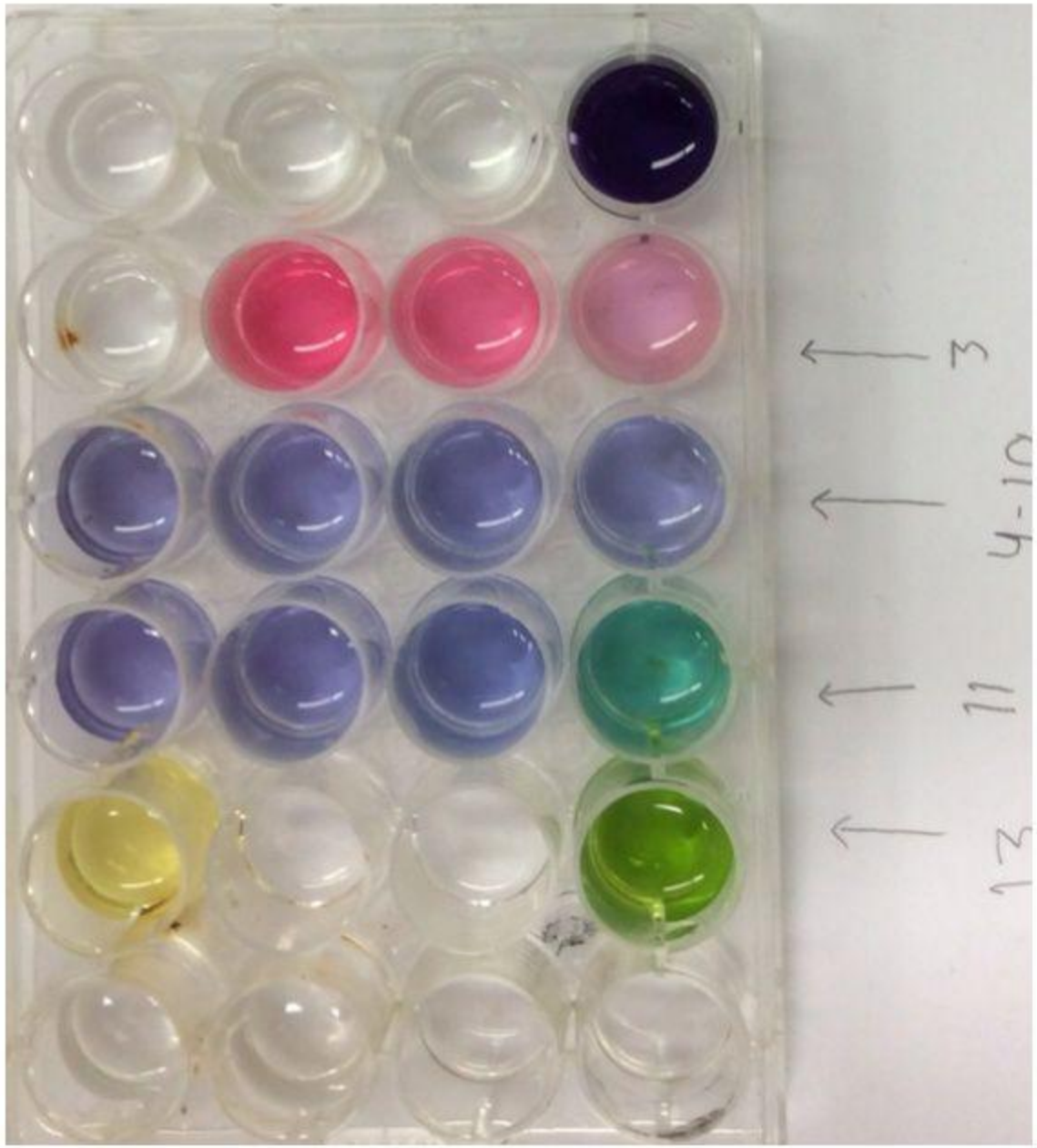
3
4-10
11
13

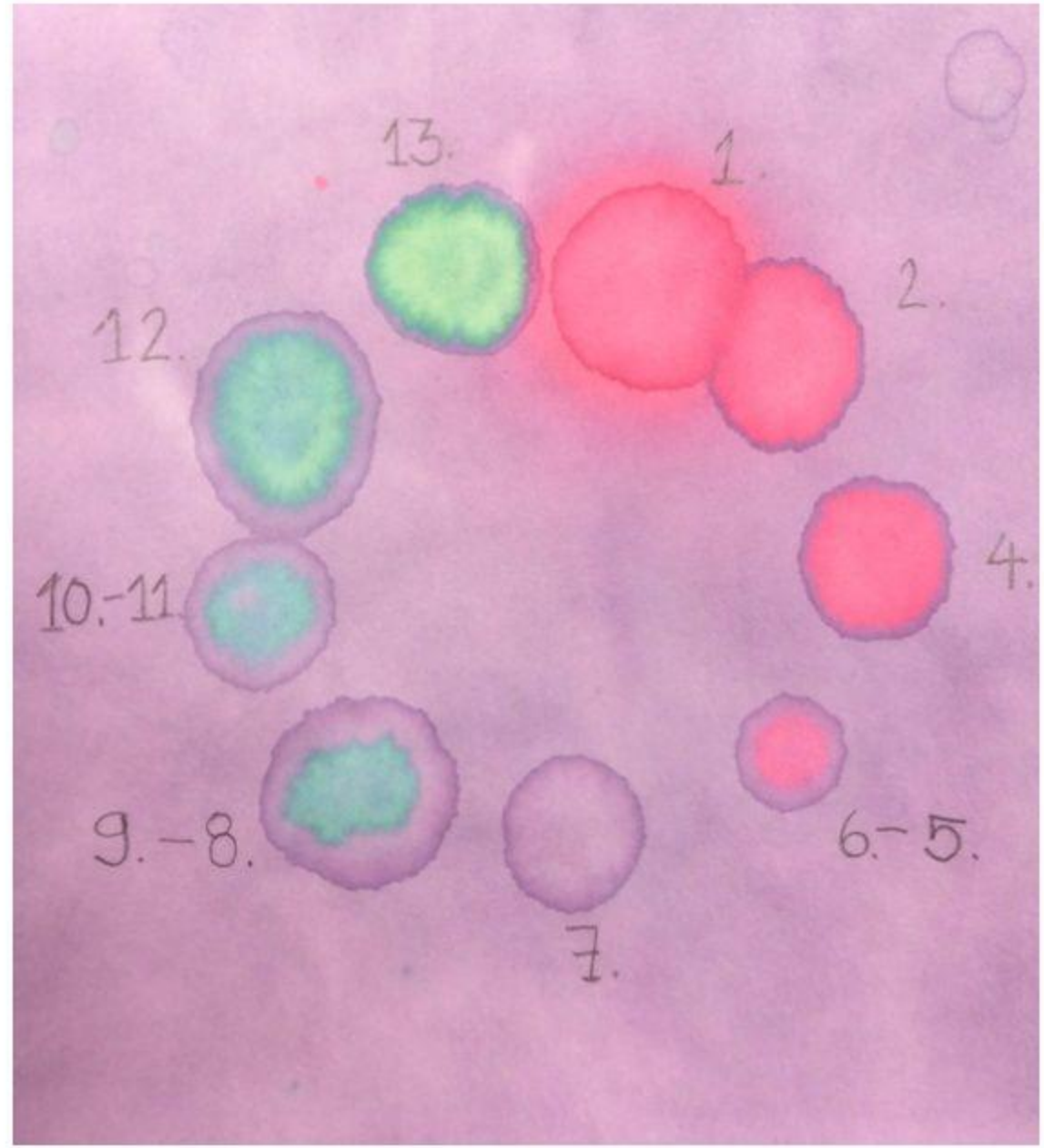
13.
1.
2.
12.
4.
10.-11.
9.-8.
7.
6.-5.

Historialla on merkitystä

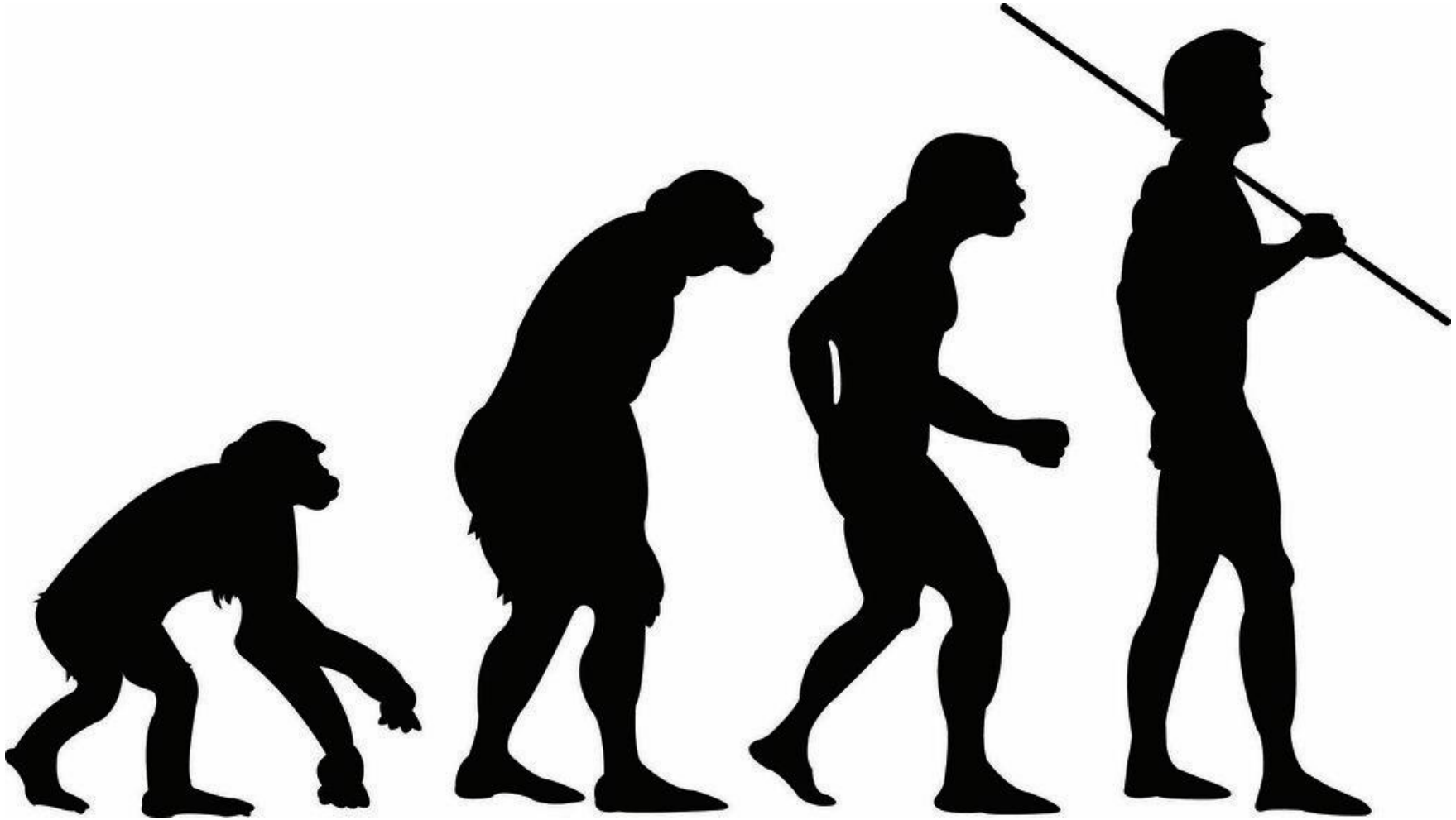

This Photo by Unknown Author is licensed under CC BY-ND

Arviointi ohjaa opiskelua ja oppimista voimakkaasti.

Biggs & Tang, 2011

© Laura Ketonen, Jyväskylän yliopisto, OKL

Muistele omaa kouluaikaasi. Minkä asioiden tiesit vaikuttavan todistusarvosanaasi.

Arviointi ohjaa oppimista monin tavoin

- Mihin oppilaat panostavat
- Minkälaisena he näkevät oppiaineen
- Mitä he ajattelevat oppimisen olevan
- Minkälaisena he kokevat oman roolinsa oppimisessa

Arvioinnin linjakkuus (Biggs & Tang, 2011)

- Opetuksen tavoitteiden, toteutuksen ja arvioinnin tulee olla linjassa keskenään.

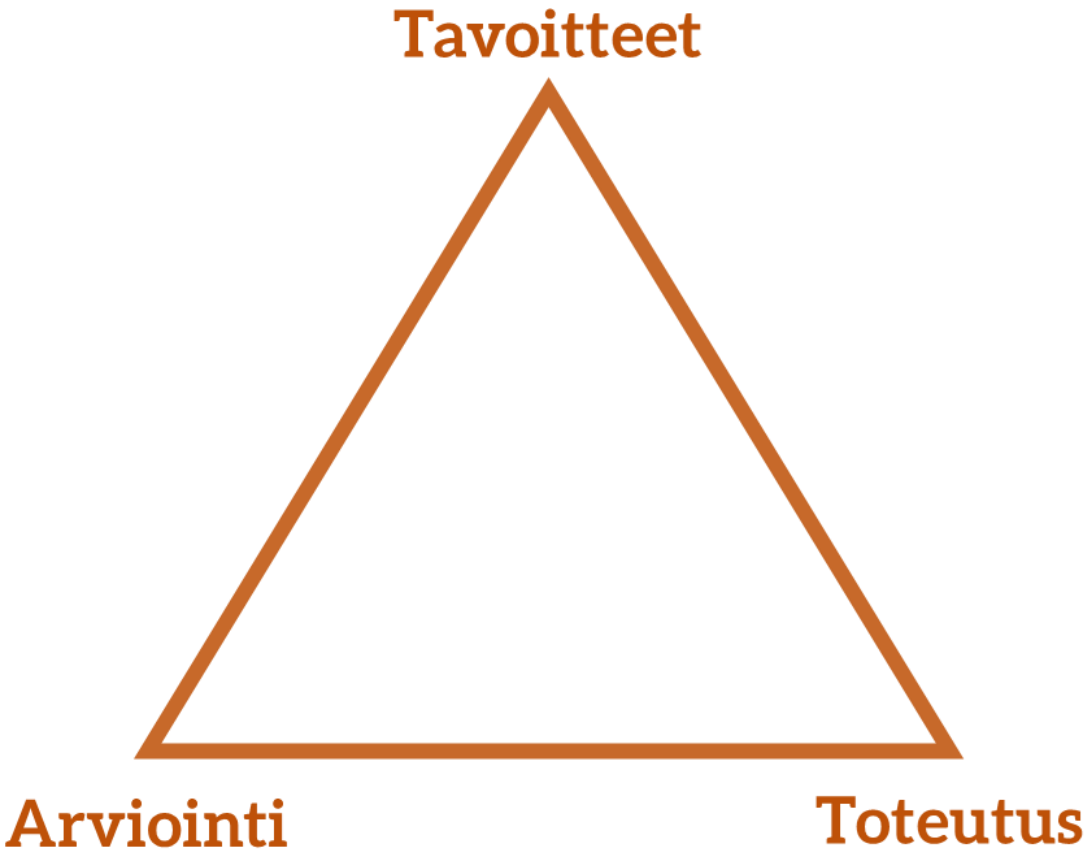

Keskustele:

Miten arviointi on ohjannut sinun opiskeluasi?

© Laura Ketonen, Jyväskylän yliopisto, OKL

Epilogi

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu							
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen	S1, S2, S3	Oppilas oppii havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti. Hän käyttää kuvailmaisun välineitä ja keinoja havaitsemisen apuna.	Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas tekee ohjatusti havaintoja kokeilemalla jotain kuvallista välinettä.	Oppilas tekee havaintoja käyttämällä joitakin kuvallisia välineitä.	Oppilas osaa tehdä havaintoja eri aistein ja käyttämällä useita kuvallisia välineitä.	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja eri aistein ja käyttämällä tarkoituksenmukaisesti kuvallisia välineitä.
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista	S1, S2, S3	Oppilas oppii keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan toisten kanssa. Hän harjoittelee näkemystensä perustelemista yksin ja ryhmän jäsenenä.	Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen	Oppilas jakaa ohjatusti jonkin havaintonsa suullisesti tai kirjallisesti. Oppilas harjoittelee havaintojensa ja ajatustensa ilmaisemista.	Oppilas ilmaisee joitakin havaintojaan ja ajatuksiaan yhteisessä keskustelussa. Oppilas harjoittelee näkemystensä perustelemista.	Oppilas tuo havaintojaan ja ajatuksiaan aktiivisesti yhteiseen keskusteluun. Oppilas osaa perustella näkemyksiään.	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun oma-aloitteisesti ja muiden näkemyksiä huomioon ottaen. Oppilas osaa esittää näkemyksiään pääosin selkeästi perustellen.

Arviointikriteerit 6. luokan päätteeksi (OPH, 2023)

Arviointi ei ohjaa ainoastaan oppimista.

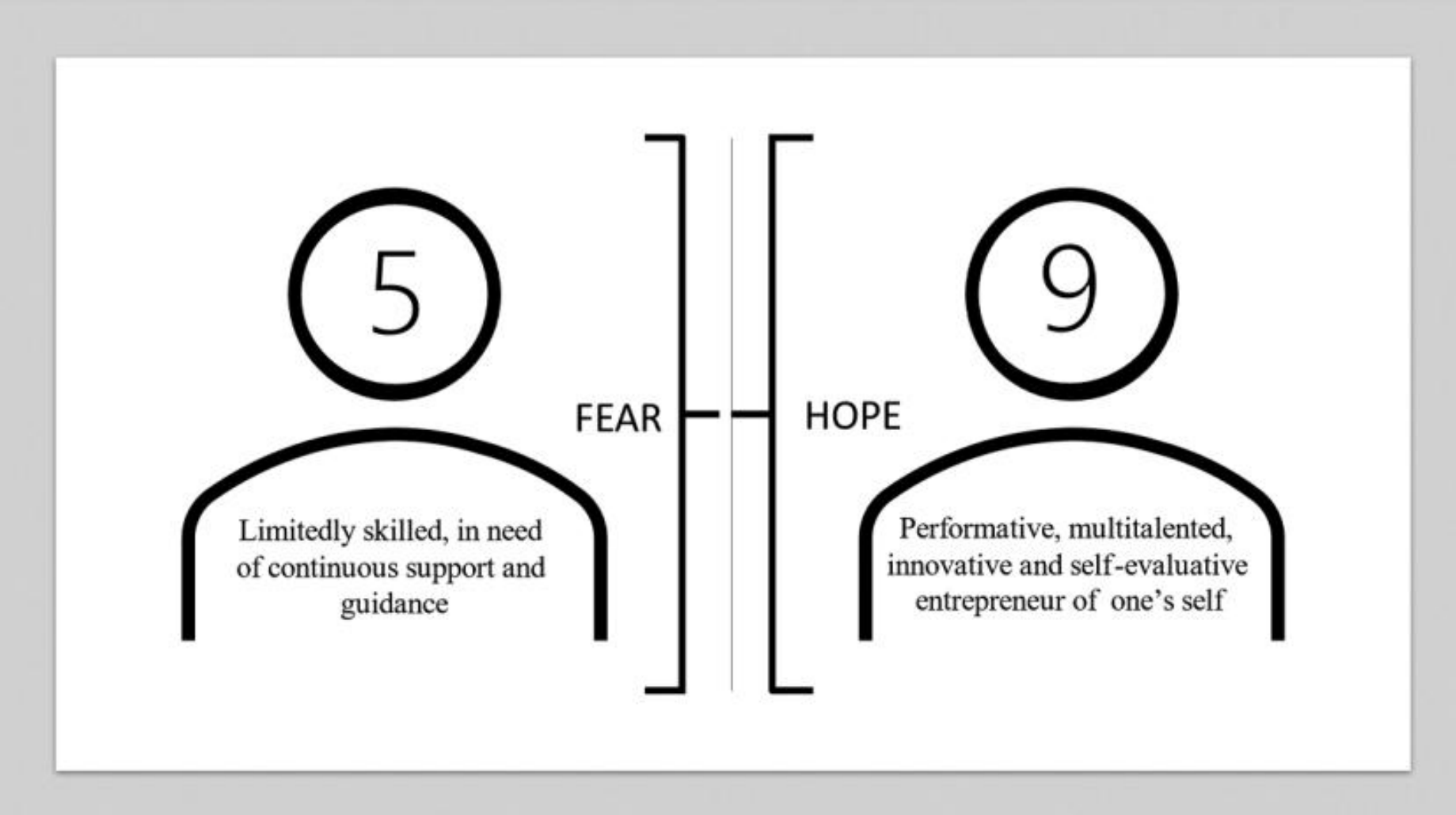

Pitkänen & Rontu (2025)

Lähteet

- Biggs, J. B., & Tang, C. S. (with Society for Research into Higher Education). (2011). *Teaching for quality learning at university: What the student does* (4th edition). McGraw-Hill, Society for Research into Higher Education & Open University Press.

- Ketonen, L., & Nieminen, J. H. (2024). Assessment guides, restricts, supports and strangles: Tensions in teachers' conceptions of assessment during an assessment reform. *Teaching and Teacher Education*, *150*, 104737. https://doi.org/10.1016/j.tate.2024.104737

- Klapp, A. (2015). Does grading affect educational attainment? A longitudinal study. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, *22*(3), 302–323. https://doi.org/10.1080/0969594X.2014.988121

- Lyhty, J. (2020). Kuinka arvioida asetettuja tavoitteita: Alakoulun historian opetussuunnitelma ja opettajanoppaat. *Kasvatus & Aika*, *14*(4), Article 4. https://doi.org/10.33350/ka.91153

- Pitkänen, H., & Rontu, E. (2025). The making of the standard pupil through national final assessment criteria? Journal of Education Policy, 1–24. https://doi.org/10.1080/02680939.2025.2517682

- Simola (1999). Suomalainen koulu ja kulttuuri. Teoksessa Tolonen, T., Koski, L., Simola, H., Lahelma, E., Gordon, T., Laine, K., Tuomaala, S., Palmu, T., Lehtonen, J., Aapola, S., Komonen, K., & Metso, T. (Toim.). Osuuskunta Vastapaino

- Xu, Y., & Brown, G. T. L. (2016). Teacher assessment literacy in practice: A reconceptualization. *Teaching and Teacher Education*, *58*, 149–162. https://doi.org/10.1016/j.tate.2016.05.010